

Norges forskningsråd Årsmelding 2000

Årsmelding 2000

Norges
forskningsråd

Innhold

Noen nøkkeltall	3
Forskning kommer hele samfunnet til gode Intervju med styreleder Frøydis Langmark og administrerende direktør Christian Hambro	4
Et hav av valgmuligheter Noen forskningsperspektiver, av Bjarne Røsjø	6
Hovedstyrets beretning 2000	10
Resultatregnskap	16
Balanse	17
Kontantstrømanalyse	18
Noter	19
Organisasjonskart	26
Administrativ ledelse per 01.01.2001	27

© Norges forskningsråd 2001

ISBN 82-12-01578-5

Ansvarlig redaktør: Informasjonsdirektør
Paal Alme

Tekst innledende sider: Bjarne Røsjø

I redaksjonen: Else Lie, Gry Kraft-Lund,
Mona Gravingen Rygh

Grafisk design: Falch AS

Foto: Eva Brænd, Vidar Vassvik

Trykk: Falch AS

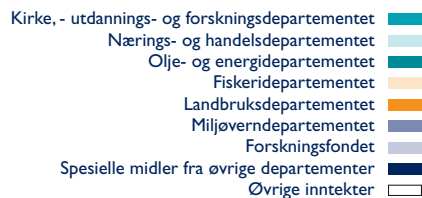
Årsmelding 2000: 3 000 eksemplarer

Noen nøkkeltall 2000

Fig. 1
Totale inntekter 2000:
 Tilskudd fra de enkelte departementer
 (generelle og spesielle midler) og øvrige inntekter*
 (i mill. kroner)

Totalt kr 3 149 843

* Inkl. administrasjon, ekskl. særskilte forvaltningsoppdrag fra departementene og Forskningsrådets randsonevirksomhet

Fig. 2
Driftskostnader 2000 fordelt på Forskningsrådets virkemidler og administrasjon
 (i mill. kroner)

Totalt kr 2 971 525

Fig. 3
Budsjett 2000 fordelt på Forskningsrådets virkemidler og områder (revidert budsjett)
 (i mill. kroner)

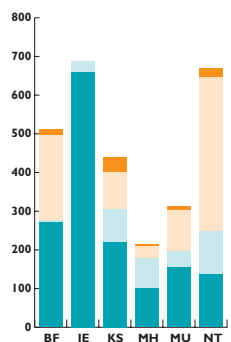
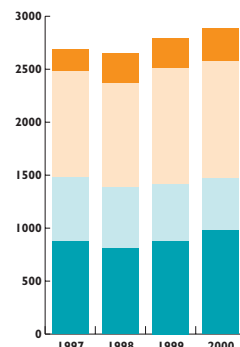

Fig. 4
Prosjektbevilgninger fra Forskningsrådet, fordelt etter ansvarlig institusjonstype*
 (i mill. kroner)

* omfatter alle forskningsprosjekter (FoU-prosjekter, infrastrukturtiltak, stipend og andre)

PÅ RETT KURS. – Holdningene til forskning er blitt mer positive i løpet av de siste årene. Men Norge henger fortsatt etter når det gjelder bevilgninger, sier Forskningsrådets hovedstyreleder Frøydis Langmark og administrerende direktør Christian Hambro.

Foto: Eva Brænd

Forskn

kommer hele samfunnet til gode

Av Bjarne Røsjø

– Vi har en informasjonsutfordring. Selv om holdningene til forskning og utvikling er blitt mer positive blant folk flest de siste årene, er det fortsatt mange som ikke har erkjent at disse aktivitetene kommer hele samfunnet til gode, sier Forskningsrådets nye hovedstyreleder Frøydis Langmark.

– Vi har også en tillitsutfordring. Holdningene i mange forskermiljøer er preget av skepsis. De spør om administrasjonen og hovedstyret i Forskningsrådet har den nødvendige forskningskompetansen og den nødvendige oversikten? Makter hovedstyret å stå på egne ben, i gunstigst mulig avstand og nærhet til henholdsvis intern og departemental administrasjon?

Kreftregisterets direktør overtok høsten 2000 som hovedstyreleder i Forskningsrådet, etter Orklas administrerende direktør Halvor Stenstadvoll. Samtidig ble også de fleste andre representantene i hovedstyret skiftet ut, slik at det nye styret går til verket med blanke ark og nye fargeskrivere. Én av de viktigste oppgavene blir å fortsette arbeidet med å skape mer positiv oppmerksomhet rundt forskningen.

Forskningsrådet fikk i 1999 gjennomført en undersøkelse som viser at nordmenn generelt har gode kunnskaper og positive forventninger til utviklingen på de fleste områdene innen vitenskap og teknologi. De positive holdningene har også nådd fram til Stortinget, som sitter med ansvaret for å bevilge penger til forskningen i offentlig regi.

– Jeg registrerer med glede at også mange politikere og andre beslutningstakere har snakket mer positivt om forskning de siste årene, men Norge henger fortsatt etter når det gjelder bevilgninger. Det skal bli spennende å se hva et nytt hovedstyre kan bidra med på dette området, i samarbeid med Forskningsrådets administrasjon, sier Langmark.

Langsiktige resultater

– Jeg er enig i at det har skjedd en betydelig bedring i synet på forskning de siste årene, sier Forskningsrådets administrerende direktør Christian Hambro.

– I løpet av det siste året har vi blant annet opplevd at sentrale bedriftsledere har skrevet under på opprop med krav om at staten må satse mer på forskning og utvikling (FoU).

Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) har oppført FoU som ett av de fem viktigste satsingsområdene i handlingsprogrammet for de neste tre årene, og jeg er overbevist om at også politikerne har innsett forskningens betydning på en annen måte enn de gjorde tidligere.

– Én av grunnene til at vi likevel ikke har kommet lenger, kan være at en god del samfunnsområder har lovbestemte ordninger som medfører automatiske utgiftsøkninger på statsbudsjettet. Når politikerne skal holde budsjettbalansen, blir det ofte til at de prioriterer tiltak som folk flest merker umiddelbart. Og det er nesten ingen som merker umiddelbart at det er bevilget mer eller mindre penger til forskning, sier han.

Langmark er enig i at forskning og utvikling sjelden gir umiddelbare resultater. – Det er lett å la seg fascinere av de enorme mulighetene vi står overfor, men samtidig ser vi ofte at det går lang tid før mulighetene trenger gjennom i hverdagen. Det er for eksempel stor forskjell mellom dagens medisinske forskning og den jeg lærte om på medisinerstudiet på 1960-tallet – mens den kliniske hverdagen nok ikke har forandret seg like drastisk, påpeker hun.

inng

En åpen saksbehandling

Frøydís Langmark har stor respekt for det arbeidet som er blitt utført av det forrige hovedstyret.

– Likevel kan det godt hende at vi vil arbeide for andre prioriteringer etter hvert, men det er det for tidlig å si noe bastant om foreløpig. Jeg synes det er spennende å oppleve Forskningsrådets profesjonelle administrasjon i arbeid, i ryddige bevilgnings- og prosjektbehandlingsprosesser. Men uansett ryddighet – man vil aldri komme forbi en del vanskelige avveininger som innebærer skjønn og også tro. Hva innebærer for eksempel kravet om høy kvalitet for å komme i betraktning i forbindelse med søknad om prosjektstøtte? Det hender jo ikke helt sjelden at svært kompetente personer kan ha sterkt divergerende syn på hva høy kvalitet er. Hvem velger man som rådgivere til for eksempel områdestyrene, programstyrene osv? Dette er et potensielt snublefelt. Et annet minnefelt er: Hvordan skal man fremme den originale forskningen, samtidig som man tar vare på de i design og formål mer trivielle, men like fullt nødvendige forskningsaktivitetene? Det er viktig at et hovedstyre for norsk offentlig finansiert forskning tenker selvstendig og handler – i god forstand! – uavhengig i relasjon til det dulgte nettverk av myter og realiteter, særinteresser og maktbehov som alltid vil være del av en arena der sterke personligheter konkurrerer, sier Langmark.

Christian Hambro ser fram til friske diskusjoner med et aktivt og pågående hovedstyre, som har en sentral posisjon når det gjelder de nødvendige og kanskje hardhendte prioriteringene som må foretas i løpet av funksjonsperioden. I løpet av 2001 skal en internasjonal ekspertgruppe legge fram en evaluering av Forskningsrådet, og det er allerede gjennomført

flere evalueringer av ulike fagområder. Oppfølgingen av disse evalueringene kommer til å bli viktige saker for Hovedstyret, som kan bruke dem som utgangspunkt i diskusjonene om å skape bedre vilkår for forskning i Norge.

Langsiktige virksomheter

– Forskning og utvikling er langsiktige virksomheter, og det er verken mulig eller ønskelig å forandre strategier for ofte. Forskningsaktørene trenger både kontinuitet, forutsigbarhet og endringsvilje. Derfor er arbeidet som nå gjøres med å etablere en ny overordnet strategi for Forskningsrådet helt avgjørende for virksomheten i ganske mange år framover, fastslår Hambro. Den nye strategien har, som sin forgjenger, arbeidstittelen *Forskning for fremtiden*, og skal offentliggjøres mot slutten av 2001.

– Det er positivt at det nye hovedstyret kommer inn på et tidspunkt da vi virkelig kan påvirke den nye strategien, i samarbeid med såvel administrasjonen som områdestyrene og forskningsmiljøene selv – ikke minst universitetene og høyskolene, men også næringslivet og organisasjonene. Grenseoppgangene er interessante og tankevekkende, og ikke uten videre ukompliserte. I første omgang er det imidlertid viktig at alle går sammen om å sikre økte bevilgninger til norsk forskning. De positive holdningene til forskning må følges opp med økonomisk opptrapping. Der tror jeg ikke det er vanskelig å oppnå enighet, sier Frøydís Langmark.

Foto: Vidar Vassvik

valg

I løpet av de neste 10–20 årene kommer det til å skje mange og store endringer i Norge. Et gløtt inn i forskningens verden gir mange pekepinner om hvordan Norge kommer til å se ut etter 2010, og viser samtidig at vi står overfor mange valgmuligheter.

Av Bjarne Røsjø

I 2020 har Norge kanskje fått en slagkraftig marin kystnæring, om lag fem ganger så stor som dagens oppdrettsnæring. Informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT) er blitt fullstendig integrert i en mengde produkter og prosesser, og har skapt et nytt medie- og kommunikasjonsbilde som har revolusjonert hverdagen vår. DNA-teknologien har gitt opphav til et utall nye metoder for å forebygge eller helbrede et stort antall sykdommer og plager – fra fedme til aids.

Denne utviklingen kommer til å skape en rekke nye utfordringer. Det offentlige helsevesenet vil bli enda hardere presset, de globale miljøproblemene og -konfliktene kommer antakelig til å bli enda vanskeligere å

håndtere, og skillet mellom privatliv og yrkesliv blir endret. Konkurransen i næringslivet blir hardere og hardere, og hele forsknings- og utdanningssystemet – samt de fleste andre samfunnsinstitusjoner – står overfor store strukturendringer.

Forskning og ny kunnskap har spilt en enorm rolle for utviklingen i de industrialiserte landene de siste 50 årene, blant annet gjennom å bidra til økonomisk vekst og muligheten for etablering av omfattende sosiale velferdsordninger. Det er ingen grunn til å tro at forskningens betydning kommer til å bli mindre i årene som kommer. Derfor er den forskningen som foregår i dag, i høy grad med på å forme morgendagens samfunn.

Et hav av muligheter

Forskning er en kampsak

Ved inngangen til 2001 hersket det en viss optimisme i forsknings-Norge, fordi 2000 hadde vist at forskning er blitt en kampsak for flertallet blant politikerne på Stortinget. Det betyr at de norske forskningsmiljøene kan få ressurser til å påvirke utviklingen aktivt, istedenfor å måtte løpe etter toget og forsøke å finne ut hvor det gikk.

Ett av de mest iøynefallende framtidprosjektene på forskningssektoren handler om *Det marine Norge*, som går ut på å utvikle en ny næring med en mulig omsetning på ca. 150 milliarder kroner i året innen 2020. Denne marine næringen kan gi ny livskraft til en rekke samfunn langs norskekysten. Veksten skal blant annet komme fra nye oppdrettsarter som kveite, steinbit og skjell, men den nye satsingen på kyst-Norge kan også gi grobunn for en stor bioteknologisk leverandørindustri. Føret til de nye oppdrettsartene kan blant annet bestå av protein produsert av gass fra Nordsjøen, mens landbruket bidrar med oljer fra raps og havre. Men den nye kystnæringen vil bare oppstå hvis både offentlige og private aktører investerer store beløp i forskning og utvikling (FoU) allerede i dag.

For å unngå areal- og miljøkonflikter langs kysten er det viktig at samfunns- og miljøforskerne engasjerer seg på et tidlig tidspunkt. De kan bidra til å gi den nye næringen kraft og styrke, og til å få en bærekraftig utvikling. Visjonen om *Det marine Norge* er et typisk eksempel på at både teknologisk, naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig forskning er nødvendig når framtidsmulighetene skal skapes.

En FUGE for fremtiden

Et annet framtidprosjekt går ut på å styrke Norges muligheter knyttet til DNA-teknologien. I januar 2001 samlet alle DNA-forskningsmiljøene i Norge seg rundt en nasjonal plan for sterkere satsing på funksjonell genomforskning, som går ut på å undersøke hvordan genene egentlig fungerer. Dette området kommer til å få stor betydning for den bioteknologiske grunnforskningen ved universitetene, for medisinen, for den marine og landbruksbaserte bioproduksjonen, og for andre viktige sektorer i næringslivet.

Den nasjonale planen for funksjonell genomforskning (FUGE) inneholder kimen til en ny nasjonal arbeidsdeling mellom forskningsmiljøene. Det er i det hele tatt mye som tyder på at hele kunnskapssystemet står overfor store endringer, blant annet ved at universitetene vil bli integrert i samfunnet og næringsutviklingen på en helt annen måte enn i dag. På visse områder kan universitetene bli nødt til å oppføre seg som en slags konsulentbedrifter, som konkurrerer om attraktive forskningsoppdrag.

Det norske kunnskapssystemet vil også måtte finne sin plass i et internasjonalt miljø som blir stadig sterkere preget av spesialisering og arbeidsdeling. Norge må rett og slett plukke ut noen områder hvor vi skal ligge i første rekke, samtidig som vi må ha en viss bredde for å utnytte den kunnskapen som produseres ute i verden på andre områder.

For øvrig tyder utviklingen på at grensene mellom grunnforskning og anvendt forskning blir mer utydelige, og at mange problemstillinger må løses i et tettere samarbeid mellom ulike fagfolk som realister og samfunnsforskere. IKT-

Artikkelen er ment som et gløtt inn i forskningsframtiden og er basert på intervjuer med nøkkelpersoner i Norges forskningsråd. Innholdet er ikke nødvendigvis uttrykk for Forskningsrådets offisielle syn.

ekspertene og humanistene er for eksempel allerede i ferd med å møtes i språkteknologien.

Velferdsstaten kan klare seg

I framtiden kan IKT-utviklingen gjøre det enklere for mange å bosette seg utenfor hovedstadsområdet, uten at mulighetene på arbeidsmarkedet blir svekket på samme måte som i dag. De som velger å benytte denne muligheten, vil etter alt å dømme søke til steder med sterke universiteter, statlige og vitenskapelige høyskoler eller forskningsinstitutter. Samtidig vil samfunnets evne til å ta seg av de som faller utenfor arbeidsmarkedet, bli satt under press. Det er likevel lite som tyder på at den norske velferdsstaten vil gå i oppløsning de neste 10–20 årene.

Men velferdsstaten kan bare forsvares hvis Norge klarer å etablere en mengde nye bedrifter i løpet av de kommende 20 årene. Disse bedriftene må generere en økt verdiskaping på flere hundre milliarder kroner i året hvis skatteinntektene skal bli store nok til å opprettholde et godt offentlig tjenestetilbud. Nye bedrifter oppstår imidlertid ikke av seg selv, men krever investeringer blant annet til FoU. De nye bedriftene må utvikles innenfor mange ulike sektorer.

Norge vil antakelig ha styrket sin internasjonale posisjon innen telekommunikasjon og satellitteknologi om 20 år, fra et grunnlag som var sterkt allerede i 1990-årene. En rekke nye IKT- og bioteknologibedrifter kan dekke store deler av det såkalte verdiskapingsgapet, men slett ikke alt. Den marine næringen er allerede nevnt, og i tillegg er det særlig to sektorer som har store

muligheter: petroleumsbransjen og den maritime sektoren med verft, rederier og leverandørindustri.

Næringer med vekstmuligheter

Petroleumsnæringen har mye bedre framtidsutsikter enn mange tror. I dag klarer oljeselskapene å ta ut 44 prosent av verdiene i olje- og gassreservoarene, mens ny FoU-basert teknologi kan øke utvinningsgraden til ca. 50 prosent. Med en nøktern oljepris på 120 kroner fatet vil økningen kunne gjøre de eksisterende oljefeltene i Nordsjøen ufattelige 1 000 milliarder kroner mer verdt.

I tillegg til petroleumsreservene i Nordsjøen er Norge fra naturens side utstyrt med enorme vannkraftressurser. Dette gjør det naturlig at Norge bruker sin kompetanse til å være med på utviklingen også av nye energikilder. Hvis Norge vil bli tatt alvorlig internasjonalt som en ledende miljønasjon, må vi medvirke mer aktivt enn i dag til å løse det globale energiproblemet.

Den maritime næringen er Norges største tjenesteeeksportør i dag, og har store muligheter for ytterligere vekst. Det største vekstpotensialet ligger innenfor produksjon av skipsutstyr, men også verftsindustrien har store muligheter. Rederiene vil for øvrig bli nødt til å gå lenger i retning av å bli totaltransportleverandører, fordi kundene deres vil etterspørre transport fra dør til dør og ikke bare fra havn til havn.

Kompetansegapet

Hvis Norge skal klare å realisere alle de nødvendige nye bedriftene, må det blant annet satses sterkere på å utdanne flere personer med realfagkompetanse. Det

er også stor svikt i rekrutteringen til medisinske forskningsmiljøer, blant annet fordi legene får mye bedre betalt for å følge en klinisk karriere. Resultatet er at Norges muligheter til å følge med i forskningsfronten svekkes på et område som er avgjørende for både befolkningens helse og samfunnsøkonomien.

I de kommende 10–20 årene vil en stor del av det medisinske fagfeltet bli dreid over mot å gripe inn i sykdommer på et tidligere tidspunkt enn før. DNA-teknologien og den funksjonelle genomforskningen vil gjøre det mulig å behandle sykdom på helt nye måter, eller å forebygge sykdom før den i det hele tatt oppstår. Baksiden av medaljen er at helsevesenet vil stå overfor en nærmest konstant økonomisk krise – dels på grunn av eldrebølgen, men også fordi det kontinuerlig vil utvikles nye og kostbare behandlingsformer. Krisen vil ventelig føre til et sterkere press i retning av økende privatisering av helsetjenestene.

Den evige klimakampen

Kampen mot drivhuseffekten og de globale miljøproblemene kommer til å bli langvarig. Norge har forpliktet seg til å bli langvarig. Norge har forpliktet seg til at klimagassutslippene i 2008 ikke skal være mer enn 1 prosent høyere enn i 1990, men i skrivende stund ligger vi isteden an til en økning på ca. 20 prosent. Industrialiseringen vil føre til et økende press på det biologiske mangfoldet. Derfor trengs det mer kunnskap for å bidra til å redusere skadevirkningene. I tillegg må Norge sørge for å ha kompetanse når det gjelder miljøvirkninger av genmodifiserte organismer.

muligheter

muligheter

Miljøforskerne har holdepunkter for å si at havnivået kan komme til å stige med 20 cm fram mot 2050, at det kan ventes flere stormer langs norskekysten, og at temperaturen gjennomgående vil stige med fra ca 0,2 til 0,5 grader per tiår. Årsnedbøren vil også øke de fleste steder, men klimavirkningene vil neppe fordele seg jevnt over hele landet. Ifølge FNs klimapanel er det svært sannsynlig at mesteparten av den globale temperaturøkningen de siste 50 årene skyldes utslipp fra menneskelig aktivitet, men det er likevel vanskelig å få etablert de overnasjonale løsningene som trengs for å få bukt med problemene. Selv om Kyoto-avtalen skulle bli fulgt opp, vil det bare være et lite skritt på veien mot å få bukt med CO₂-utslippene og drivhuseffekten.

Etter det svarte gullet

Samtidig som behovet for forskning og utvikling øker, øker også behovet for informasjon og formidling til resten av samfunnet. Den store utfordringen blir å finne fram til den riktige informasjonen i et hav av muligheter. Derfor har Forskningsrådet gått inn for å opprette det nasjonale nettstedet forskning.no. Nettstedet skal by på skreddersydd informasjon og formidling til allmennheten – enten det er en stortingspolitiker eller en barneskoleelev som er ute og leter.

Det er vedtatt at Norge minst skal opp på et OECD-nivå når det gjelder investeringer til forskning og utvikling. Hvis Norge ikke satser tilstrekkelig på forskning i dag, risikerer vi å gå glipp av de positive mulighetene som utviklingen gir oss – og vi risikerer at de problemene som kan oppstå, vokser seg større enn de ellers ville gjort.

Enkelte frykter til og med at landet kan lide samme skjebne som Spania på midten av 1500-tallet. Spanierne hadde hentet enorme rikdommer fra den andre siden av Atlanterhavet, men klarte ikke å bruke verdiene til investeringer som gav langvarig avkastning. Resultatet ble en langvarig økonomisk nedgangstid etter ca. 1550. Det er en viss parallell til dagens Norge: Vi har hentet store rikdommer opp fra bunnen av Nordsjøen, men i liten grad evnet å investere dem i framtidig verdiskaping. Investering i forskning er investering i framtiden.

Frøydis Langmark
(leder)

Øyvind Lund
(nestleder)

Hoveds Beretning 2000

2000 har vært et år med økende opplutning om norsk

forskning. Den nedadgående trenden i forskningsbevilgningene

er snudd til det positive, men det er ennå langt igjen før de

langsiktige målene om opptrapping er innfridd.

Forskningsrådet arbeider innenfor tre hovedfelt:

- å gi forskningspolitiske råd til regjering og storting, basert på grundige analyser av norsk forsknings status og fremtidige behov.

- å finansiere forskning gjennom forskningsprogrammer og ulike bevilgningsordninger.

- å bidra til å bygge solide og varige nettverk mellom ulike samarbeidspartnere i det norske forskningssystemet.

Resultat av årets virksomhet
De totale inntektene for Forskningsrådet i 2000 var på 3 214 millioner kroner. Av dette utgjorde tilskuddet fra departementene 3 135 millioner kroner.

Driftskostnadene, som omfatter både administrative kostnader og FoU-midler, beløp seg til 3 167 millioner kroner. Overføringen til 2001 ble 217 millioner kroner, mot 166 millioner kroner fra 1999 til 2000.

Årets resultat for Forskningsrådet ble på 59 millioner kroner.

I Stortingsmelding nr. 39 (1998–99) om «Forskning ved et tidsskille» gikk Regjeringen inn for at Norge skal komme opp på et gjennomsnittlig OECD-nivå når det gjelder ressursbruk til forskning og utvikling (FoU) innen fem år. Stortinget understreket ambisjonene om opptrapping også ved behandlingen av revidert statsbudsjett for 2000, og under forhandlingene om statsbudsjettet for 2001 ble forskning et sentralt tema. Forskningen har i det hele tatt fått mye og positiv politisk oppmerksomhet i løpet av året, men den konkrete uttellingen i form av bevilgninger har hittil ikke vært stor nok til å gjennomføre den nødvendige opptrappingen.

Regjeringen foreslo i revidert nasjonalbudsjett for 1999 å opprette et nasjonalt forsknings- og nyskapsfond på 3 milliarder kroner. Dette representerte et gjennombrudd i arbeidet med å styrke norsk forskning, og i nasjonalbudsjettet for 2001 og høstens budsjettforhandlinger ble fondet økt til 7,5 milliarder kroner. Fondet skal administreres av Forskningsrådet, og skal dekke formål som ikke i tilstrekkelig grad blir ivaretatt i statsbudsjettet. Fondets avkastning vil

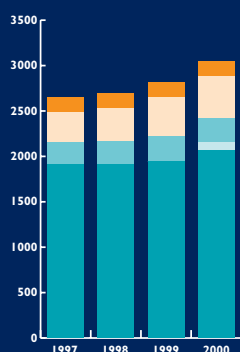
blant annet bli brukt til å finansiere ordningen med Sentre for fremragende forskning.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2001 innebar at de samlede bevilgningene til FoU økte til 10,3 milliarder kroner, en nominell vekst på 5,1 prosent. Forskningsrådet fikk en total budsjettvekst på ca. 14 prosent, og det ble blant annet foreslått innført et nytt virkemiddel for næringslivets kjøp av FoU-tjenester. Budsjettforliket førte også til at universitetene fikk 200 millioner kroner mer til omstillinger og andre tiltak.

Arbeidet i Hovedstyret har gjennom året hatt sin oppmerksomhet rettet mot tiltak for å øke kvaliteten i norsk forskning. Sentre for fremragende forskning (SFF) er ett blant flere virkemidler i denne sammenhengen. Utredningen av SFF-ordningen ble initiert av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF), som bad Forskningsrådet skissere et opplegg. Etter en bred dialog med forsknings-Norge leverte Forskningsrådet et forslag som departementet sluttet seg til fullt ut. Hovedstyret ser dette som et eksempel på den viktige

Hovedstyrets

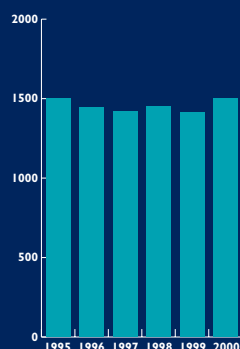
Budsjettutvikling 1997–2000. Bevilgninger fra departementene (revidert budsjett) (i mill. kroner)

Totalt i 2000: 3 051 milliarder kroner

- Faglige bevilgninger
- Forskningsfondet
- Instituttbevilgninger
- Spesielle midler (øremerkede midler)
- Administrasjon

Bevilgninger til næringsrettet FoU over statsbudsjettet* (i mill. kroner)

I 2000: 1 501 milliarder kroner

* Midler bevilget fra Nærings- og handelsdepartementets og Olje- og energidepartementets budsjetter

rollen Forskningsrådet kan spille ved å innhente råd fra forskningsmiljøene og gi råd videre til departementene.

Hovedstyret har lagt stor vekt på å utvikle samarbeidet og samspillet mellom Forskningsrådet, myndighetene og forskningsmiljøene. Hovedstyret konstaterer at det er fremgang å spore når det gjelder utformingen av et helhetlig syn på forskningspolitikken innenfor disse miljøene, og ser det som et paradoks at fremgangen hittil ikke har gitt sterkere uttelling i bevilgningene.

Internasjonale ekspertgrupper har i løpet av 2000 arbeidet med flere fagevalueringer av norske forskningsmiljøer. Evalueringene viser blant annet at det er stor ujevnheter innen de norske naturfaglige forskningsmiljøene, at det er for lite høykvalitetsforskning, og at det på en del områder er for lite grunnforskning. Evalueringene gir et godt innblikk i helse-tilstanden innen norsk forskning, basert på vurderinger av norsk status på de aktuelle områdene i forhold til internasjonale målestokker.

Hovedstyret ser positivt på evalueringen av Forskningsrådet som ble initiert i 2000, og som skal avsluttes i løpet av 2001. Det er en målsetting at evalueringen skal kunne brukes til å gjennomføre forandringer og forbedringer i Rådets arbeidsmåte og organisasjon.

Nytt hovedstyre for Forskningsrådet ble oppnevnt høsten 2000, i forbindelse med at Hovedstyret under administrerende direktør Halvor Stenstadvolds ledelse hadde fullført sin periode. Det nye hovedstyret under ledelse av direktør Frøydis Langmark møttes første gang i oktober, og gjennomførte to møter innen årets utgang. Det nye hovedstyret slutter seg til det foregående Hovedstyrets arbeid, og vil blant annet legge stor vekt på å videreutvikle kontakten og dialogen med det forskningsutførende og det politiske miljøet.

Én av det nye hovedstyrets første viktige oppgaver var å utpeke de nye områdestyrene, som spiller en sentral rolle i den

Rigmor Austgulen

Arbeidsmiljø

Forskningsrådet gjennomførte i 2000 en medarbeiderundersøkelse for tredje gang. Resultatene av undersøkelsen er gode og viste generell fremgang fra forrige måling. Forskningsrådet har iverksatt ulike tiltak for å oppnå et godt arbeidsmiljø, som sosiale arrangementer, trimtilbud, bedriftshytte, sykkel-/skidag m.m.

Statistikken viser at sykefraværet i 2000 var på totalt 4,2 prosent, som er en svak nedgang fra 1999. Det er ikke registrert tilfeller av arbeidsrelaterte sykdommer eller arbeidsulykker.

konkrete gjennomføringen av Forskningsrådets strategier. Områdestyrene ble utpekt under Hovedstyrets møte i februar 2001.

Strategisk arbeid

Forskningsrådets strategiske arbeid tar utgangspunkt i at økt satsing på forskning er nødvendig for å sikre fremtidig nasjonal velferd, verdiskaping og livskvalitet. Arbeidet støtter seg på Stortingets klare målsetting om å nå OECD-gjennomsnittet for forskning som andel av bruttonasjonalproduktet innen 2005.

Det strategiske arbeidet i 2000 er blant annet blitt konkretisert i arbeidet med SFF. Hovedstyret leverte i juni sin saksinnstilling til KUF, som gav sin endelige godkjenning i januar 2001. De første sentrene vil etter planen få sine kontrakter i mai 2002.

Forskningsrådet har i løpet av året startet arbeidet med en ny strategi for Forskningsrådet og norsk forskning. Strategien skal utvikles gjennom en omfattende forskningspolitisk debatt i Forskningsrådets styringssystemer, som inkluderer store deler av forsknings-Norge gjennom områdestyrene. Det vil også bli ført diskusjoner med sentrale eksterne instanser. Den nye strategien skal være ferdig i løpet av 2001.

Arbeidet med *Store satsinger* for 2002 er en oppfølging av Stortingets og Regjeringens forslag om en opptrapping av norsk forskning, med prioritering av bestemte temaer. Forskningsrådet har pekt på behovet for en vekst i egne budsjetter på 650 millioner kroner i 2002,

hvis målene om en opptrapping til OECD-nivå skal kunne nås. I tillegg må det settes av 150 millioner kroner til oppfølging av Hervik-utvalgets innstilling, og 50 millioner til økt satsing på petroleumsforskning.

Forskningsrådet har i løpet av året lagt stor vekt på å kommunisere de særlig store mulighetene som eksisterer innen marin sektor og helsesektoren. Den marine visjonen og den medisinsk-helsefaglige sektorens muligheter er blitt presentert gjennom egne publikasjoner, med et nedslagsfelt som er langt bredere enn de rene forskningsmiljøene.

Forskningsrådet har også startet et prosjekt som går ut på å utrede kvalitetshevende tiltak gjennom Forskningsrådets øvrige virkemidler.

Rådgivning, dialog og samspill

Forskningsrådet påvirker i særlig grad forskningspolitikken gjennom dialog med KUF og Nærings- og handelsdepartementet (NHD), men også samspill med andre departementer og organer, som Departementenes forskningsutvalg, er svært viktig. Forskningsrådet vil videre arbeide for et mer aktivt samspill og tettere dialog med Regjeringens forskningsutvalg.

Forskningsrådet har i 2000 lagt stor vekt på å gi råd til de bevilgende myndigheter om en opptrapping av forskningsbevilgningene, men Regjeringen fant ikke stor plass til dette i budsjettforslaget. I Stortingets debatt om revidert nasjonalbudsjett bad opposisjonen Regjeringen om å komme tilbake med en mer offensiv forsknings-satsing, og

under høstens budsjettforlik ble forskning et sentralt tema på en ny måte. Resultatet ble blant annet at universitetenes budsjetter ble påplussert, delvis takket være en rådgivningsinnsats som ble utført i samarbeid mellom Forskningsrådet og institusjonene.

Forskningsrådet deltok i 2000 aktivt i planleggingen av IKT-senteret *Simula Research Laboratory*, som skal bli et sentralt element i IT Fornebu-miljøet. Planleggingen ble gjennomført i samarbeid med de fire norske universitetene samt forskningsinstituttene *Norsk Regnesentral* og *Sintef*. *Simula*-senteret skal holde til i terminalbygningen på Fornebu, som skal være klar til innflytting høsten 2001. Rådet har i tillegg samarbeidet med Universitetet i Oslo om etableringen av et nytt informatikkbygg, som et virkemiddel for å øke institusjonens kapasitet til å utdanne IKT-eksperter. Ved årets slutt lå saken hos KUF. Forskningsrådet støttet også arbeidet med en nasjonal plan for funksjonell genomforskning (*FUGE*), som ble initiert i november 2000 og lagt frem allerede i januar 2001.

I sin høringsuttalelse til Mjøs-utvalgets innstilling stiller Forskningsrådet seg i det alt vesentlige positivt til intensjonene i mange av forslagene som fremmes, men påpeker at innstillingen også har flere svakheter. Spesielt legges det i uttalelsen vekt på behovet for økt rekruttering til norsk forskning, styrking av ledelsen på alle nivåer, en institusjonsinndeling som sikrer kvalitet og konsentrasjon, og behovet for en bedre finansieringsmodell.

Gerd-Liv Valla

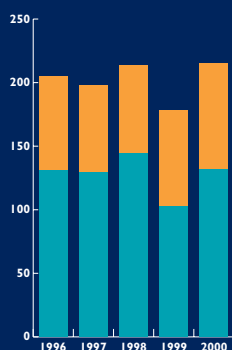

Anne Breiby

Roy H. Gabrielsen

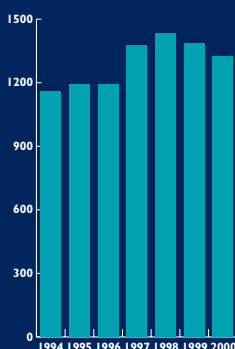
Antall avlagte doktorgrader 1996–2000 med finansiering fra Forskningsrådet

I 2000 totalt: 215 personer

■ Menn
■ Kvinner

Stipendiatårsverk (doktorgradsstipendiater) finansiert av Forskningsrådet 1994-2000

I 2000: I 323, 2 årsverk

Forskningsrådet gav i sin høringsuttalelse sterk støtte til de viktigste punktene i Hervik-utvalgets forslag om tiltak for å øke næringslivets forskningsinnsats. Utvalget gikk blant annet inn for en generelt virkende ordning med 25 prosents støtte til næringslivets FoU-innsats innenfor visse rammer. Forskningsrådet har gjort en betydelig innsats for å øke næringslivets interesse for forskning, og det er gledelig å konstatere at mange bedrifter har vist en formidabel og positiv endring i holdningene til FoU de siste årene.

Internasjonal aktivitet

Forskningsrådet arbeidet i 2000 aktivt med det norske forskningssystemets utfordringer knyttet til internasjonalisering. Alle områdene var engasjert i arbeidet, som resulterte i et felles dokument med anbefalinger og tiltak. Hovedstyret drøftet tiltakene i april, og anså dokumentet for å gi et godt grunnlag for videre konkretisering.

EU er i ferd med å styrke sin forskningspolitiske rolle og vil etablere et felles europeisk forskningsområde (*European Research Area – ERA*). Forskningsrådet mener det er viktig at Norge klart signaliserer ønsket om å være en aktiv deltaker i styrkingen av et kunnskapsbasert Europa. Departementet har etter konsultasjon med øvrige høringsinstanser utarbeidet de norske uttalelsene til ERA.

Erfaringene fra EUs 5. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling (5RP) viser at norske søknader har hatt svært godt gjennomslag på miljøsektoren, men at aktiviteten bør økes innen enkelte andre områder. Det femte rammeprogrammet vil vare frem til utgangen av 2002.

Forskningsrådet har utarbeidet de første synspunktene på innhold og struktur i et 6. rammeprogram for forskning, etter konsultasjon med et stort antall forskningsmiljøer. Forskningsrådets hovedstyre vedtok anbefalingene, som deretter ble oversendt NHD. Norge – og Forskningsrådet – vil delta aktivt i å påvirke innhold og struktur i det kommende rammeprogrammet.

Ingvild Broch

Dag Olav Hessen

Mari Nes

Forskningsrådets administrasjon
Forskningsrådets administrasjon har sine lokaler i Oslo. Virksomheten forenser ikke det ytre miljø.

Norske bedrifter og FoU-miljøer gikk i løpet av 2000 inn i 18 nye EUREKA-prosjekter. Den norske prosjektporteføljen kjennetegnes av stor spredning, og mange av Forskningsrådets programmer bidrar med finansieringsstøtte.

Den europeiske samarbeidsorganisasjonen TAFTIE (The Association for Technology Implementation in Europe) har utviklet seg til et verdifullt samarbeidsorgan, hvor Forskningsrådet deltar aktivt i utvekslingen av kunnskap om hvordan gode internasjonale prosjekter skal bygges opp. I alt 15 teknologisk orienterte forskningsorganisasjoner er med i TAFTIE.

De nordiske forskningsrådsmiljøene har intensivert samarbeidet de siste årene. Forskningsrådet er blant annet representert i Nordisk Industrifonds styre, og er involvert i et samarbeidsprosjekt med forskningsrådene i Sverige og Finland. Hovedstyret gjennomførte i juni en todagers studiereise til Helsingfors sammen med Forskningsrådets ledelse. Formålet var å studere strategier, organisasjon, erfaringer og sentrale forskningspolitiske spørsmål i Finland, blant annet gjennom et besøk hos Nokia.

Det norske maritime FoU-miljøet var i november representert i Singapore på et fire-dagers fellesarrangement for aktører fra de to landene. Arrangementet var et ledd i implementeringen av en avtale mellom Forskningsrådet og Maritime Port Authority i Singapore om forsknings- og utdannings samarbeid på maritim sektor.

Formidling, medie- og samfunnskontakt

Forskningsrådet legger stor vekt på å fremme allmenn kunnskap og forståelse for forskningens rolle, og bruker mange virkemidler for å oppnå dette. Rådet er blant annet initiativtaker til det landsomfattende tiltaket Forskningsdagene, som i 2000 satte ny rekord med 850 enkeltarrangementer og 125 lokale arrangører.

I forbindelse med Forskningsdagene 2000 gjennomførte Markeds- og Mediainstituttet (MMI) en undersøkelse som viste at 70 prosent av de spurte var interessert i å høre eller lese om forskning og forskningsresultater. Undersøkelsen målte holdningene i et tverrsnitt av befolkningen fra 15 år og oppover.

Forskningsrådsdagen i Oslo Konserthus 22. september samlet ca. 1 000 deltagere, og ble brukt til å vise bredden i den marine satsingen. Forskningsrådets pris for fremragende forskning gikk til professor Nils Christian Stenseth ved Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, for hans store innsats innenfor populasjonsøkologi. Verdt å vite-redaksjonen i NRK P2 vant prisen for beste forskningsformidling.

Den medierettede innsatsen ble styrket i 1999 og ført videre i 2000. Medieoppmerksomheten har konsentrert seg om de temaene som har vært prioritert internt, med særlig vekt på hovedsatsingen «Et hav av muligheter» og den tematiske satsingen på medisin og helse. Det er fortsatt mulig å øke den positive medieoppmerksomheten, blant annet ved å synliggjøre bredden i Forsknings-

rådets aktiviteter sterkere. Bladet «Forskning» hadde gjennom 2000 en oppadgående trend når det gjaldt sitering i andre medier, og en betydelig økning i antallet treff på nettutgaven som ble lansert i 1999.

Nysgjerriger-klubben feiret ved inngangen til 2000 tiårsjubileum med 100 000 medlemmer, og fokuserte i løpet av året skarpere på aldersgruppen 6–13 år. En brukerundersøkelse viser at bladet «Nysgjerriger» er i utstrakt bruk i skolen. Nærmere 200 skoleklasser deltok i forskerkonkurransen Årets Nysgjerriger.

Informasjonsområdet arbeidet i 2000 med forberedelsene til den første versjonen av Forskningsrådets elektroniske abonnements-tjeneste på Internett, som ble lansert i februar 2001. Registrerte brukere kan få tilsendt nyheter, utlysninger, pressemeldinger, ledige stillinger m.m. på e-post.

Fremtidsutsikter

Stortingets behandling av Forskningsmeldingen, og den generelt økende bevisstheten om at forskning er et viktig samfunnsområde, har bidratt til å styrke grunnlaget for Forskningsrådets videre virksomhet. Forskningsrådet vil i tiden som kommer fortsette innsatsen for å bringe Norge opp på minimum et gjennomsnittlig OECD-nivå. Det vil bli lagt stor vekt på å gjennomføre Forskningsmeldingens prioritering av grunnforskning og de fire tematiske satsingene: marin forskning, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, medisinsk-helsefaglig forskning og forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø.

Tom Scharning

Knut Brautaset

Heidi Sørensen

Blant de tematiske satsingene er det marin sektor som har det største næringsmessige vekstpotensialet. I tillegg seiler bioteknologi og petroleumsteknologi opp som særlig sentrale forskningsområder. Den nasjonale planen for funksjonell genomforskning er et positivt utgangspunkt for det fremtidige opptrappingsarbeidet innenfor både grunnforskning, marin sektor, medisin og helse og viktige industriområder.

Fag- og instituttevalueringene utgjør en god basis for eventuelle kommende omprioriteringer. Forskningsrådet vil i fremtiden prioritere enda strengere ved å satse på de beste forskningsmiljøene, fordi de har kimen i seg til å bli enda bedre. I tillegg er det et strategisk mål å bygge opp nasjonal kompetanse på noen utvalgte og viktige områder hvor vi ikke er sterke nok i dag.

Forskningsrådet vil fortsette arbeidet for mindre øremerking av forskningsmidlene fra departementene over de ordinære budsjettene, og for bedre samordning av forskningspolitikken og de offentlige forskningsbudsjettene. Dagens ordning med

utstrakt grad av øremerking bidrar til å skape et rigid system som til dels kommer i konflikt med ønskene om kvalitet, langsiktighet og kreativitet. Forskningsrådet støtter sektorprinsippet i forskningsfinansieringen.

Hovedstyret støtter den offensive holdningen til forskning som er kommet til uttrykk i det politiske miljøet, og vil legge stor vekt på å øke oppmerksomheten rundt forsknings-spørsmål ytterligere. Det er ikke minst viktig å fortsette arbeidet for å styrke universitetene, hvor økonomien er blitt så trang at Forskningsrådet blant annet har måttet overta store deler av ansvaret for finansiering av stipendiater.

Forskningsrådets virke er basert på et system med over 1 000 tillitsvalgte som nedlegger et betydelig arbeid. Hovedstyret vil gi anerkjennelse til områdestyrene, programstyrene og øvrige tillitsvalgte for den gode innsatsen i 2000. Hovedstyret vil også takke de ansatte i administrasjonen for en målrettet arbeidsinnsats og gode resultater.

Oslo, 31. desember 2000

18. april 2001

I styret for Norges forskningsråd

Frøydis Langmark

Frøydis Langmark
(leder)

Øivind Lund

Øivind Lund
(nestleder)

Rigmor Austgulen

Rigmor Austgulen

Gerd-Liv Valla

Gerd-Liv Valla

Anne Breiby

Anne Breiby

Roy H. Gabrielsen

Roy H. Gabrielsen

Ingvild Broch

Ingvild Broch

Dag Olav Hessen

Dag Olav Hessen

Tom Scharning

Tom Scharning

Knut Brautaset

Knut Brautaset

Heidi Sørensen

Heidi Sørensen

Mari Nes

Mari Nes

Christian Hambro

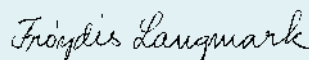
Christian Hambro
(adm.dir.)

Resultatregnskap

01.01. - 31.12.

(I 000 kr)	Noter	2000	1999
Inntekter			
Generelle midler	1	2 580 015	2 391 092
Spesielle midler	1	554 647	548 473
Andre offentlige og private tilskudd		51 768	53 707
Salgs- og oppdragsinntekter		27 958	24 493
Sum inntekter		3 214 388	3 017 765
Driftskostnader			
Forskningsprogrammer	2	1 617 499	1 525 452
Frittstående prosjekter	2	337 739	321 834
Infrastrukturtiltak	2	839 340	783 020
Diverse FoU-kostnader	2	117 255	117 073
Lønnskostnader	2	144 761	132 118
Ordinære avskrivninger	3	6 646	6 783
Andre driftskostnader	2	103 675	99 816
Sum driftskostnader		3 166 915	2 986 096
Finansposter			
Finansinntekter		16 435	14 571
Rentekostnader	4	-3 547	-3 831
Andre finansposter	5	-1 372	-1 320
Sum finansposter		11 516	9 420
Årets resultat		58 989	41 089
Disponeringer av årets resultat			
Eiendomsfond	12	4 888	4 963
Administrativ avsetning	14	1 460	1 253
Endring egenkapital randsoner	15	1 253	249
Overføringer	13	51 388	34 624
Sum disponeringer og overføringer		58 989	41 089

Oslo, 31. desember 2000
18. april 2001
I styret for Norges forskningsråd

Frøydis Langmark
(leder)

Øivind Lund
(nestleder)

Rigmor Austgulen

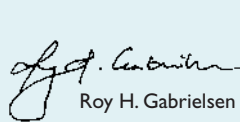

Gerd-Liv Valla

Anne Breiby

Balanse

31.12.2000

(I 000 kr)	Noter	31.12.2000	31.12.1999
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Tomter	10	11 564	11 495
Bygninger	3	107 408	110 921
Maskiner, inventar og lignende	3	10 355	6 525
Langsiktige fordringer	8	15 344	21 792
Sum anleggsmidler		144 671	150 733
Omløpsmidler			
Fordringer på departement	7	11 313	35 073
Kortsiktige fordringer		44 069	22 821
Obligasjoner	5	51 768	53 124
Aksjer	9	20	1 025
Boliginnskudd		48	48
Forskudd		14 450	9 347
Kasse, bank, postgiro	6	1 000 995	898 695
Sum omløpsmidler		1 122 663	1 020 133
Sum eiendeler		1 267 334	1 170 866
Gjeld og egenkapital			
Egenkapital			
Overføringer	13	217 493	166 105
Eiendomsfond	12	38 905	34 018
Administrativ avsetning	14	12 698	11 238
Egenkapital randsoner	15	16 502	15 249
Investeringsfond		56 885	56 885
Sum egenkapital		342 483	283 495
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	18	1 887	2 679
Sum avsetning for forpliktelser		1 887	2 679
Langsiktig gjeld			
Langsiktig lån	4	64 071	67 631
Sum langsiktig gjeld		64 071	67 631
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	11	786 356	733 935
Skyldig avgifter og skattetrekk		10 894	15 128
Skyldig lønn og feriepenger		17 675	16 782
Annen kortsiktig gjeld		43 968	51 216
Sum kortsiktig gjeld		858 893	817 061
Sum gjeld og egenkapital		1 267 334	1 170 866

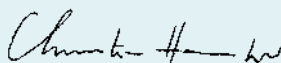
 Roy H. Gabrielsen Ingvild Broch Dag Olav Hessen Tom Scharning

 Knut Brautaset Heidi Sørensen

 Mari Nes

 Christian Hambro
 (adm.dir.)

Kontantstrømanalyse

(I 000 kr)	2000	1999
Likvider tilført/brukt på virksomheten		
Tilført fra årets virksomhet *)	65 590	49 132
Endring i lager, debitorer og kreditorer	71 078	113 044
Endring i andre tidsavgrensingsposter	-32 628	-8 441
(A) Netto likviditetsendring fra virksomheten	104 040	153 735
Likvider tilført/brukt på investeringer		
Investeringer i varige driftsmidler	-7 034	-2 376
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	-	
Endring i andre investeringer	8 854	4 654
(B) Netto likviditetsendring fra investeringer	1 820	2 278
Likvider tilført/brukt på finansiering		
Opptak av gjeld		
Nedbetaling av gjeld	-3 560	-3 559
Inntektsføring fra fond		-1 000
(C) Netto likviditetsendring fra finansiering	-3 560	-4 559
A+B+C Netto endring i likvider i året	102 300	151 454
Nedleggelse randsoner		-10 234
Likviditetsbeholdning 01.01.	898 695	757 475
Likviditetsbeholdning 31.12.	1 000 995	898 695
*) Dette tallet fremkommer slik:		
Årsresultat	58 989	41 089
Ordinære avskrivninger	6 646	6 783
Gevinst(-)/tap(+) ved salg av aksjer	-1 401	
Tap på obligasjoner	1 356	1 260
Tilført fra årets virksomhet	65 590	49 132

Noter

til årsregnskapet

Generelt

Norges forskningsråd er etablert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og underlagt de krav som stilles til statlig økonomiforvaltning. Forskningsrådet rapporterer ikke til statsregnskapet på kapittel og post.

Forskningsrådets eksterne regnskap er tilpasset regnskapsloven. Norges forskningsråd revideres av Riksrevisjonen.

Forskningsrådets randsonevirksomhet

Forskningsrådets randsonevirksomheter er innarbeidet i hovedregnskapet. Disse fører særskilte regnskap basert på de samme regnskapsprinsipper som Forskningsrådet. Denne innarbeidelsen er foretatt fra år 2000.

Sammenligningstallene for 1999 er omarbeidet tilsvarende.

Prinsipper for inntektsføring

Offentlige og private bevilgninger inntektsføres i bevilgningsåret. Innbetalinger som er relatert til aktiviteter neste regnskapsår, er ført som kortsiktig gjeld.

Prinsipper for kostnadsføring

Kostnadsføringen på prosjekter og programmer er basert på innrapportert forbruk. Påløpte men ikke-rapporterte kostnader er periodisert i regnskapet. Forskningsrådets administrative kostnader er relatert til den perioden de er påløpt.

Driftsresultat/overføringer

Forskningsrådet har økt sine overføringer i løpet av 2000. Denne økningen fremkommer som et regnskapsmessig overskudd.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler som er eid av Forskningsrådet, aktiveres og avskrives dersom de har levetid over tre år og har en kostpris som overstiger kr 50 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger tillegges driftsmidlenes kostpris og avskrives i takt med disse. Utskiftninger av hele driftsmidler blir aktivert.

Obligasjoner

Statsobligasjoner er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av kostpris og markedsverdi på balansedagen. Porteføljen av

statsobligasjoner er relatert til Forskningsrådets Investeringsfond.

Aksjer

Aksjer eid av Forskningsrådet er klassifisert som omløpsmidler og vurdert til kostpris.

Pensjoner og pensjonsforpliktelser

Pensjoner i Statens pensjonskasse betraktes som en tilskuddsplan. Dette innebærer at innbetalt premie kostnadsføres løpende i regnskapet.

Øvrige pensjonsordninger er ytelsesplaner. For disse ordningene beregnes pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser etter lineær opptjening basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuariemessige forutsetninger om dødelighet og avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i avvik og beregningsforutsetningene (estimatendringer), fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene ved årets begynnelse overstiger 10 % av det største av brutto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Kontantstrømanalyse

Forskningsrådet er et forvaltningsorgan underlagt det statlige økonomireglement. Majoriteten av inntektsførte midler er departementale midler. Som en del av regnskapet er det utarbeidet en kontantstrømanalyse som viser hvordan Forskningsrådet har anskaffet og anvendt sine midler.

Klassifisering av balanseposter

Fordringer og gjeld som knytter seg til den normale drift, klassifiseres som omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Øvrige fordringer og gjeld med forfall ut over ett år er klassifisert som anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Note 1 Tilskudd fra departementer

Generelle og spesielle midler fordeler seg slik på departementene i 2000:

Departement	Generelle midler	Spesielle midler	2000 Sum
Nærings- og handelsdepartementet	872 247	24 283	896 530
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	925 414	61 213	986 627
Olje- og energidepartementet	183 700	82 200	265 900
Fiskeridepartementet	179 500	4 000	183 500
Landbruksdepartementet	248 792	32 579	281 371
Miljøverndepartementet	183 362	8 600	191 962
Sosial- og helsedepartementet		110 050	110 050
Arbeids- og administrasjonsdepdepartementet		22 125	22 125
Utenriksdepartementet		54 730	54 730
Barne- og familiedepartementet		18 612	18 612
Samferdselsdepartementet		60 460	60 460
Finansdepartementet		8 375	8 375
Kulturdepartementet		11 352	11 352
Justisdepartementet		3 575	3 575
Kommunal- og regionaldepartementet		82 493	82 493
Endringer i tilsagnsfullmakter	-13 000	-30 000	-43 000
	2 580 015	554 647	3 134 662

Generelle midler fordeles av Forskningsrådet etter mål og retningslinjer trukket opp av departementene.

Spesielle midler er fra bevilgende departement øremerket konkrete FoU-programmer.

Avkastningen på Forskningsfondet er inkludert i generelle midler fra KUF og utgjør 90 mill. kroner.

Note 2 Driftskostnader

Område/stab	Forsknings- pro- grammer	Frie pro- sjekter	Infra- struktur- tiltak	Diverse FoU	Adm. og felles- kost.	SUM
Bioproduksjon						
og foredling	252 180	5 704	196 845	13 385	13 257	481 371
Industri og energi	727 618	21 609			19 439	768 666
Kultur og samfunn	230 543	76 868	96 637	42 983	52 009	499 040
Medisin og helse	114 628	91 105	21 627	6 906	9 342	243 608
Miljø og utvikling	146 659	35 900	104 871	11 499	10 895	309 824
Naturvitenskap						
og teknologi	130 226	106 553	412 160	22 928	13 939	685 806
Strategi	13 645		7 200	3 616	47 056	71 517
Informasjon				14 582	6 841	21 423
Økonomi og organisasjon						
inkl. adm.dir.					71 595	71 595
Sentrale kostnader				1 356	4 063	5 419
Estimerte, ikke fordelte						
kostnader	2 000					2 000
Sum driftskostnader	1 617 499	337 739	839 340	117 255	248 436	3 160 269

Et *forskningsprogram* er en målrettet og tidsbegrenset forskningsinnsats for å framskaffe ny kunnskap på et avgrenset felt. Programmer omfatter brukerstyrte programmer, grunnforskningsprogrammer, handlingsrettede programmer og verdikjedeprogrammer.

Frittstående prosjekter er bevilgninger til forskningsprosjekter som ikke er tilknyttet programmer eller infrastrukturtiltak. Frittstående prosjekter omfatter stipend, prosjekt- og miljøstøtte, frittstående EU-prosjekter og andre frittstående prosjekter.

Infrastrukturtiltak omfatter grunnbevilgninger til institutter, strategiske universitets- og instituttprogrammer, utstyr og instrumenter og andre infrastrukturtiltak.

Diverse FoU-kostnader består av kontingenter til nasjonale og internasjonale organisasjoner, informasjons-, formidlings- og publiseringstiltak, planlegging, utredning og evaluering, samt stimuleringsstiltak og nettverksbygging.

Felleskostnader omfatter kostnader knyttet til Forskningsrådets administrasjon, faglige sekretariater o.l. Avskrivningskostnader er vist på egen linje.

Godtgjørelse til Hovedstyret utgjorde for 2000 kr 593 375. Totale godtgjørelser til administrerende direktør er i 2000 kr 1 052 914. Per 31.12.2000 var det totalt 293 fast ansatte i Norges forskningsråds administrasjon.

Totale lønnskostnader for Norges forskningsråd i 2000:

	2000	1999
Lønnskostnader	120 949	110 759
Arbeidsgiveravgift	17 936	16 685
Pensjonskostnader	5 767	4 455
Andre kostnader	109	219
Sum lønnskostnader	144 761	132 118

Administrasjons- og felleskostnader i Norges forskningsråd og Forskningsrådets randsoner fordeler seg slik:

	2000	1999
Lønnskostnader	144 761	132 118
Andre driftskostnader	103 675	99 816
Sum administrasjons- og felleskostnader	248 436	231 934

Note 3 Varige driftsmidler

Driftsmidlene avskrives lineært etter følgende satser:

Maskiner, utstyr	3 år
Inventar	5 år
Biler	5 år
Bygningsmessige innredninger	7 år
Bygg	50 år

	Maskiner, utstyr, inventar	Bygg	SUM
Akkumulerte anskaffelseskostnader 01.01.2000	39 890	285 345	325 235
Tilgang	6 965		6 965
Avgang			
Akkumulerte anskaffelseskostnader 31.12.2000	46 855	285 345	332 200
Akkumulert avskrivning 01.01.2000	33 365	174 425	207 790
Tilgang (årets avskrivning)	3 134	3 512	6 646
Avgang			
Akkumulert avskrivning 31.12.2000	36 499	177 937	214 436
Bokført verdi 31.12.2000	10 356	107 408	117 764

Norges forskningsråd eier Informatikkbygget ved Universitetet i Oslo. Norsk Regnesentral leier 35 % av dette bygget, og leiekontrakten løper til 2009. Da vil lokalene overdras til Norsk Regnesentral. Norges forskningsråd betalte opprinnelig alle byggekostnadene, og Norsk Regnesentrals andel av disse er gitt som et lån og fremkommer som en fordring under note 8. Nedbetaling av disse byggekostnadene løper til og med 2008.

Note 4 Langsiktig lån

Til delvis finansiering av Informatikkbygget ved Universitetet i Oslo har Forskningsrådet et statslån med saldo 64 071 mill. kroner per 31.12.2000. Renten på lånet er 5,3 % p.a., bundet i fem år. Neste renteregulering er 03.12.2003. Lånet kan sies opp helt eller delvis, og er bokført med pålydende, uavhengig av svingninger på markedsrente i løpet av bindingstiden. Lånet ble refinansiert i 1998 og tilbakebetales over 20 år i årlige avdrag.

Note 5 Andre finansposter

Andre finansposter består av urealisert kurstap på verdipapirer:

Obligasjonens navn	Pålydende	Balanse- verdi	Markeds- verdi	Urealisert kurstap
S463	23 970	23 970	20 910	3 060
S466	32 915	32 915	30 858	2 057
Sum	56 885	56 885	51 768	5 117

Note 6 Bankinnskudd

Forskningsrådet er fra og med 1998 inkludert i Statens konsernkontoordning. Som følge av dette overfører samtlige departementer sine midler i bevilgningsåret, slik at alle departementsmidler er overført ved årets slutt. Forskuddsskatt fra ansatte er satt inn på egen sperret konto. Saldo på denne kontoen per 31.12.2000 er 11,393 mill. kroner.

Note 7 Fordringer på departementer

Departement	2000	1999
Nærings- og handelsdepartementet		1 470
Fiskeridepartementet	1 000	2 000
Samferdselsdepartementet	4 338	7 785
Kommunal- og regionaldepartementet	5 975	23 818
Totalt	11 313	35 073

Note 8 Langsiktige fordringer

Debitor	2000	1999
Christian Michelsen Research		4 000
Norsk Institutt for vannforskning	3 749	4 881
Ansatte	561	713
Norsk Regnesentral	11 034	12 198
Sum fordringer	15 344	21 792

Note 9 Aksjer

Selskap	Antall aksjer	Pålydende hele kroner	Samlet aksje- kapital	Bokført verdi (1 000 kr)
Norsk Synkrotronforskning	40	500	50 000	20
Sum aksjer				20

Selskap	Vår eierandel	Års-resultat	Egen-kapital
Norsk Synkrotronforskning	40 %	98	175

I løpet av 2000 har vi avhendet samtlige 2000 aksjer i Universitetsforlaget AS, med en bokført gevinst på 1,4 mill. kroner. Videre er det overdratt vederlagsfritt ti aksjer i Norsk Synkrotronforskning AS til Universitetet i Tromsø.

Note 10 Tomter

Tomt	Verdi
Sognsveien 72	8 160
Gaustadjordet	2 165
Gaustadbekken	69
Gaustadhaugen	766
Forskningsparken	404
Sum	11 564

Tomter som Forskningsrådet har kjøpt, er ført i balansen til kostpris. I tillegg disponerer Forskningsrådet eiendommer i Gaustadbekkdalen som ble overdratt vederlagsfritt fra staten.

Note 11 Leverandørgjeld

Den detaljerte regnskapsføringen av den aktivitet som Norges forskningsråd finansierer, foregår hos bevilgningsmottakere. Bevilgningsmottakere finnes innenfor universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, samt en del bedrifter. Rapportering til Norges forskningsråd skjer etterskuddsvis per tertial, enkelte rapporterer årlig. Mottatte rapporter er belastet FoU-regnskapet og ført som leverandørgjeld i balansen.

Note 12 Eiendomsfondet

Alle Forskningsrådets inntekter og utgifter vedrørende eiendomsforvaltningen er ført i resultatregnskapet. Driftsresultatet for 2000 er godskrevet eiendomsfondet. Eiendomsforvaltningen relaterer seg til inntekter og kostnader knyttet til drift av eiendommer eid av Norges forskningsråd, men som disponeres av andre institusjoner.

Eiendomsfondet er unntatt fra Statens konsernkontoordning. Eiendomsfondet blir derfor i tillegg til resultatet fra ordinær drift også tilført renteinntekter fra Eiendomsfondet.

	Inntekter	Drifts-kostnader	Avskriv-ninger	Finans-kostnader	Resultat
IB Eiendomsfond					-34 018
Informatikkbygget	-11 151	2 365	3 263	3 570	-1 953
Munthesgt. 29	-2 132	709	90		-1 333
Gaustadområdet	-2 894	58			-2 836
Andre eiendommer	-2 962	6 362		11	3 411
Sum drift 2000	-19 139	9 494	3 353	3 581	-2 711
Kapitalinntekter					-2 176
UB Eiendomsfond					-38 905

Note 13 Overføringer

Område	2000	1999
Bioproduksjon og foredling	80 019	33 637
Industri og energi	39 783	12 483
Kultur og samfunn	54 369	69 277
Medisin og helse	-735	13 554
Miljø og utvikling	23 274	15 736
Naturvitenskap og teknologi	85 038	52 009
Strategiske fellesfunksjoner	12 791	6 620
Informasjon	2 621	790
Sentralt disposisjonsfond	38 183	40 978
Spesielle forvaltningsoppdrag	115 150	109 021
Annet	-25 000	-23 000
Brutto overføringer	425 493	331 105
herav tilsagnsfullmakter	208 000	165 000
Balansførte overføringer	217 493	166 105

Sammenhengen mellom overføringene fra 1999 er som følger:

Overført fra 1999	331 105
Økning tilsagnsfullmakter	43 000
Resultat 2000	51 388
Brutto overføring til 2001	425 493

Note 14 Administrativ avsetning

Overføringer på Forskningsrådets administrasjonsregnskap er fra 01.01.1997 skilt ut fra overføringene på FoU-regnskapet. Administrasjonsregnskapet gjøres opp direkte mot den administrative avsetningen.

Den administrative avsetningen har i 2000 utviklet seg slik:

Administrativ avsetning	2000
IB 01.01.2000	11 238
Netto avsetning fra drift 2000	1 460
UB per 31.12.2000	12 698

Note 15 Egenkapital randsoner

Egenkapital randsoner er i sin helhet disposisjonsfond eid av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste. Dette bygges opp av driftoverskudd og renteinntekter og er tiltenkt å anvendes til langsiktige utviklingsoppgaver.

Note 16 Garantiansvar

Det er gitt en simpel kausjon fra Norges forskningsråd (14,5 mill. kroner) på vegne av staten i forbindelse med at Institutt for Akvakulturforskning AS har tatt opp et lån til kjøp av forsøksstasjon på Averøy. Lånet har en løpetid på 10 år og er tatt opp i 1996.

Note 17 Husleieforpliktelser

I forbindelse med samlokaliseringen av Norges forskningsråd i Stensberggata 26 i Oslo ble deler av de tidligere forskningsrådenes lokaler ledige.

Avtale om leie av lokaler i Storgata 1 utløper 28.02.2002. Forskningsrådet har inntil da en forpliktelse til å betale en årlig indeksregulert leie. Forskningsrådet har inngått en fremleieavtale frem til leieforholdets utløp.

Note 18 Pensjonsforpliktelser

Norges forskningsråd har i tillegg til sin kollektive pensjonsordning i Statens Pensjonskasse, en egen ordning i Vital og Storebrand. Denne pensjonsordningen er forsikringsteknisk oppbygd, og Norges forskningsråd regnskapsfører pensjonsordningen i henhold til foreløpig Norsk Regnskapsstandard om pensjonskostnader som en ytelsesplan.

Premiefastsettelse og beregning av verdien av pensjonsforpliktelsene skjer etter aktuarielle prinsipper. Det blir simulert en forvaltning av fondsmidler. Avvik i den faktiske utviklingen fra de beregningsmessige forutsetninger vil kunne gi både en over- og underfinansiering av ordningen.

Ordningen i Vital gjelder for sju ansatte, mens ordningen i Storebrand gjelder for 29 ansatte per 31.12.2000.

Forutsetninger lagt til grunn ved beregningene

Ved beregning av årets netto pensjonskostnad og netto pensjonsmidler (forpliktelse) er følgende

forutsetninger lagt til grunn:

Årlig diskonteringsrente	6,50 %
Lønnsregulering	3,30 %
Pensjonsregulering	2,50 %
Frivillig avgang	
- opptil 45 år	2,00 %
- for de over 45 år	0,00 %
Forventet avkastning	7,50 %
Årlig G-økning	2,50 %
Inflasjonsrate	2,50 %

Beregning inkluderer faktisk avkastning på pensjonsmidlene for 2000.

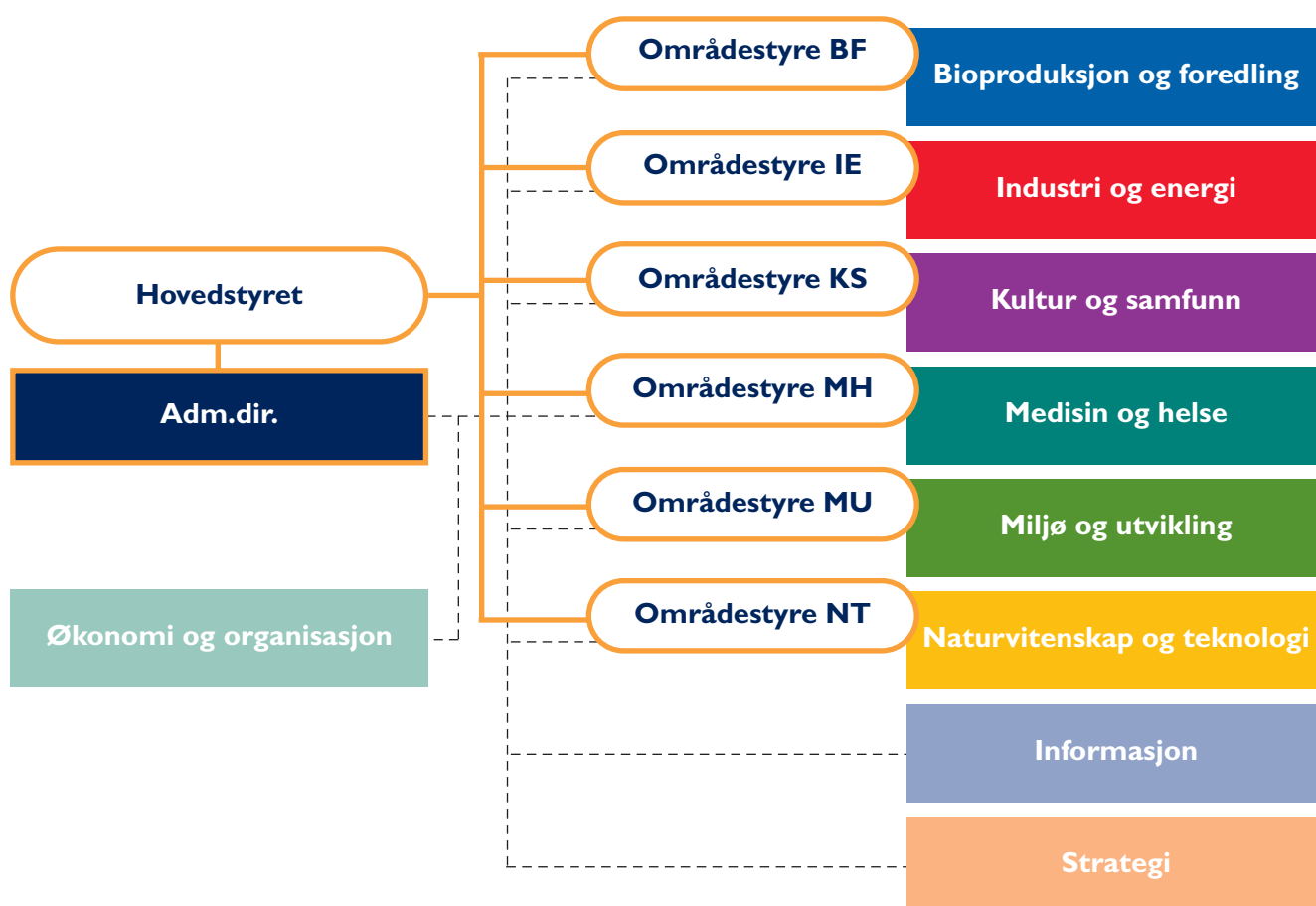
Sammenstilling av årets pensjonskostnad	2000	1999
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 516	1 156
Rentekostnader på pensjonsforpliktelsen	736	699
Årets brutto pensjonskostnad	2 252	1 855
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-763	-623
Netto pensjonskostnad før amortisering	1 489	1 232
Amortisering av estimatavvik	837	0
Årets pensjonskostnad	2 326	1 232

Avstemming av pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler:

	2000	1999
Pensjonsforpliktelser brutto	12 523	11 660
Pensjonsmidler brutto	-10 982	-8 981
Netto pensjonsforpliktelser	1 541	2 679
Ikke resultatført estimatavvik	346	0
Netto pensjonsforpliktelser i balansen	1 887	2 679

Forskningsrådet er faglig og administrativt delt inn i åtte områder (hvorav seks fagområder) og ett stabsområde. Fagområdene har områdestyrever oppnevnt av Hovedstyret. Områdestyrene prioriterer innenfor Hovedstyrets retningslinjer, og utgjør sammen med Hovedstyret Forskningsrådets styrende organer.

Forskningsrådets organisasjonskart

Administrativ ledelse per 1.1.2001

Administrerende direktør
Christian Hambro

Direktør Informasjon
Paal Alme

Direktør Økonomi og organisasjon
Per Wøien

Direktør Strategi
Kari Kveseth

Direktør Bioproduksjon og foredling
Lars Espen Aukrust

Direktør Industri og energi
Erik Skaug

Direktør Kultur og samfunn
Arvid Hallén

Direktør Medisin og helse
Geir Stene-Larsen

Direktør Miljø og utvikling
Karin Refsnes

Konstituert direktør Naturvitenskap og teknologi
(fram til 01.08.2001)
Jarle Nygard

**Norges
forskningsråd**

*Norges forskningsråd
Stensberggata 26
N-0131 Oslo*

*Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
http://www.forskningsradet.no*

ISBN 82-12-01578-5